

پالایشگاه هویزه

اولویت نخست در کاهش هزینه صادرات پتروشیمی، کاهش «پرمیوم ریسک مبادله» محسوب می‌شود؛ یعنی همان هزینه پنهانی که از مسیر بیمه، کشتیرانی، انتخاب مسیر و تسویه مالی بر قیمت نهایی تحمیل می‌شود و عملاً مزیت خوراک را مستهلک می‌کند. اهمیت این موضوع از آنجا ناشی می‌شود که در دوره‌هایی که نرخ حمل کانتینری جهش می‌کند یا به دلیل اختلالات ژئوپلیتیک مسیرها طولانی‌تر می‌شوند، حتی کاهش یا حذف تعرفه نیز الزاماً به بهبود معنادار قیمت نهایی منجر نمی‌شود، زیرا هزینه حمل در برخی مسیرها به حدود ۱۰۰ تا ۱۵۰ دلار به‌ازای هر تن می‌رسد و همزمان در معرض نوسان‌های شدید سیاسی و امنیتی قرار می‌گیرد. در چنین شرایطی، تنها راه مؤثر آن است که دیپلماسی تجاری عملیاتی و تنظیم‌گری داخلی تسهیل‌گر به‌صورت همزمان دنبال شود تا هزینه‌های مربوط به تسویه مالی، بیمه و دسترسی به ناوگان حمل کاهش یابد. پس از مهار این ریسک بنیادین، توسعه زیرساخت‌های لجستیک و ناوگان تخصصی اهمیت می‌یابد، زیرا این اقدامات نوسان هزینه‌ها را کاهش داده و قابلیت اتکای صادرات را افزایش می‌دهد. در نهایت، بهره‌برداری کامل از توافقاتی که ترجیحی مانند تجارت آزاد اوراسیا در اولویت بعدی قرار می‌گیرد، چراکه بدون تحقق دو محور نخست، اثر واقعی این توافقات بر کاهش هزینه صادرات محدود و ناپایدار باقی می‌ماند. ▀

■ توسعه مسیرهای جدید حمل‌ونقل و کریدورهای جایگزین می‌تواند صادرات پتروشیمی را اقتصادی‌تر کند یا چالش‌ها همچنان پابرجاست؟ کریدورها و مسیرهای جایگزین، به‌ویژه در پیوند با بازارهای منطقه‌ای و آسیای مرکزی، ظرفیت قابل‌توجهی برای بهبود اقتصاد صادرات پتروشیمی ایران ایجاد می‌کنند. در این بازارهای نزدیک، استفاده از مسیرهای زمینی و ریلی سبب کاهش معنادار زمان حمل، افزایش قابلیت برنامه‌ریزی و کاهش بخشی از ریسک‌های حمل‌دریایی می‌شود و از این منظر، با چهارچوب تجارت آزاد اوراسیا نیز هم‌افزایی مؤثری پیدا می‌کند. این ویژگی به صادرکنندگان ایرانی اجازه می‌دهد که با انکادپذیری بالاتر، هزینه‌های لجستیک قابل پیش‌بینی‌تر و انعطاف عملیاتی بیشتر وارد بازارهای اوراسیا و آسیای میانه شوند و مزیت رقابتی پایدارتری ایجاد کنند. با این حال، برای بازارهای دوردست به‌ویژه در شرق و جنوب شرق آسیا، حمل‌ونقل دریایی همچنان نقش اصلی را ایفا می‌کند و کریدورها بیش از آنکه معادله رقابت را تغییر دهند، نقش مکمل و بهینه‌ساز دارند. در واقع، توسعه کریدورها و تمرکز بر بازارهای منطقه‌ای و آسیای مرکزی یکی از واقع‌بینانه‌ترین و کم‌هزینه‌ترین مسیرها برای افزایش پایداری و کارایی صادرات پتروشیمی ایران محسوب می‌شود و می‌تواند بخش مهمی از فشار ناشی از ریسک‌های لجستیک و ژئوپلیتیک را کاهش دهد.

■ اولویت اصلی برای کاهش هزینه صادرات پتروشیمی چیست؛ اصلاح سیاست‌گذاری، توسعه زیرساخت لجستیک یا تقویت دیپلماسی تجاری؟

ایران